

Strategia działań **wychowawczych, edukacyjnych,** **informacyjnych i profilaktycznych** **wobec uczniów**

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II

W Jaworowie

Strategia działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych

Podstawy prawne:

1. *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1654).*
2. *Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 ze zm.).*
3. *Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 783 ze zm.).*
4. *Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2016 r., poz. 1782).*
5. *Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.*
6. *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 ze zmianami).*
7. *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2016 r., poz. 59, 949).*
8. ***Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U z 2015r., poz. 1249).***
9. *Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 356).*
10. *Gminny program przeciwdziałania narkomanii .*

Strategia działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych wobec uczniów obowiązuje od dnia 14 września 2019 r.

Przyjęta do realizacji przez Radę Pedagogiczną uchwałą nr z dnia .....

I. Założenia programowe

Strategia działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych i profilaktycznych wobec uczniów obejmuje w szkole wszelkie działania wychowawcze i profilaktyczne oraz edukację prozdrowotną.

Strategia realizowana jest przez wszystkich pracowników szkoły.

Przedmiotem działań w ramach strategii są wszyscy uczniowie, ich rodzice lub opiekunowie oraz nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy Szkoły.

Strategia, zwana inaczej planem działań podejmowanych w szkole w kolejnych latach szkolnych stanowi koncepcję pracy wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej.

Jest opracowana na podstawie corocznej oceny zagrożeń i ryzyk oraz czynników chroniących przed używaniem narkotyków, zagrożeń środowiskowych i zachowań patologicznych.

Treści programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne z założeniami programowymi poniższego dokumentu.

Poniższy dokument opracowany jest na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2015r., poz. 1249).

Wybrane jego zapisy stanowią:

§ 1. 1. Szkoły i placówki prowadzą systematyczną działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną wśród uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów oraz nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły i placówki w celu przeciwdziałania narkomanii.

2. Działalność, o której mowa w ust. 1, obejmuje działania uprzedzające mające na celu przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów i wychowanków, charakteryzujących się nieprzestrzeganiem przyjętych dla danego wieku zwyczajowych norm i wymagań, niosących ryzyko negatywnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego ucznia lub wychowanka oraz jego otoczenia społecznego.

§ 6. 1. Szkoła i placówka, przy prowadzeniu działalności, o której mowa odpowiednio w § 2–5, współpracuje z jednostkami samorządu terytorialnego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, Policją, pracodawcami, a także podmiotami, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy, oraz podmiotami, o których mowa w art. 2a ustawy o systemie oświaty, w szczególności przy opracowaniu diagnozy w zakresie występujących w środowisku szkolnym czynników chroniących oraz czynników ryzyka, o których mowa odpowiednio w ust. 3 i 4, dotyczącej

uczniów lub wychowanków, rodziców lub opiekunów, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników szkoły lub placówki.

2. Podstawę do podejmowania działalności, o której mowa odpowiednio w § 2-5, stanowi opracowywana w każdym roku szkolnym diagnoza, o której mowa w ust. 1.

Standard 1:

Wszyscy nauczyciele znają treści zawarte w Strategii i wykorzystują w swojej pracy procedury opracowane na potrzeby szkoły, uczniów, rodziców i nauczycieli.

II. Strategie działań w szkole.

1. Działalność wychowawcza

Działalność wychowawcza w szkole polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganie ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

- 1) *fizycznej* – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych;
- 2) *psychicznej* – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, ukształtowanie postaw sprzyjających wzmocnieniu zdrowia własnego i innych ludzi, kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi zdrowia, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności;
- 3) *społecznej* – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz ćwiczeniu umiejętności wypełniania ról społecznych;
- 4) *aksjologicznej* – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia.

Sposoby oddziaływań wychowawczych:

- rozmowa wychowawcza nauczyciela z uczniem,
- rozmowa wychowawcy klasy z uczniem,
- rozmowa wychowawcy z rodzicami,
- ostrzeżenie, upomnienie wychowawcy klasy,
- nagana wychowawcy klasy,
- rozmowa ucznia z pedagogiem lub psychologiem szkolnym,
- rozmowa ucznia z dyrektorem lub wicedyrektorem szkoły,
- rozmowa ucznia z podmiotami jak w pkt. 6 i 7 w obecności rodziców ucznia,
- nagana dyrektora szkoły,
- utrata przywilejów uczniowskich, np.: „szczęśliwego numerka”,
- zakaz pełnienia funkcji w klasie, szkole, reprezentowania szkoły na zewnątrz,

- przeniesienie ucznia do równoległej klasy,
- przeniesienie ucznia do innej szkoły za zgodą Kuratora Oświaty.

2. Działalność edukacyjna

Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działania edukacyjne Szkoły:

- 1) pogadanki na zajęciach i spotkaniach z wychowawcą,
- 2) prelekcje pedagoga lub psychologa szkolnego,
- 3) prelekcje pielęgniarki szkolnej,
- 4) organizowanie spotkań ze specjalistami (policja, lekarz, terapeuta),
- 5) udział w akcjach informacyjnych, happeningach na terenie szkoły i poza szkołą,
- 6) kontrola występowania zjawisk patologicznych w środowisku szkolnym, lokalnym, rodzinnym,
- 7) indywidualne rozmowy z wychowawcą klasy, pedagogiem, psychologiem,
- 8) pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- 9) edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia,
- 10) organizowanie akcji i zajęć profilaktycznych,
- 11) rozwijanie aktywności szkolnej i pozaszkolnej, zainteresowań i umiejętności psychospołecznych, sprawności fizycznej,
- 12) organizowanie paneli dyskusyjnych, spektakli teatralnych,
- 13) filmy edukacyjne,
- 14) systematyczna pedagogizacja i współpraca z rodzicami uczniów,
- 15) utrzymywanie współpracy z różnymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży.

3. Działalność informacyjna

Działalność informacyjna w szkole i placówce polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, skierowanych do uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.

Działania informacyjne Szkoły:

obejmują upowszechnianie wśród młodzieży, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły wiedzy na temat:

- szkodliwości środków lub substancji, których używanie łączy się zagrożeniem bezpieczeństwa i zdrowia oraz może prowadzić do uzależnień,
- dostępnych form pomocy młodzieży zagrożonej uzależnieniem,
- możliwości rozwiązywania problemów powodujących powstawanie uzależnień,
- skutków prawnych związanych z naruszeniem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,

Upowszechnienie tej wiedzy następuje poprzez:

- realizowanie konkursów i akcji profilaktycznych na terenie szkoły,

- motywowanie uczniów do udziału w pozaszkolnych imprezach, akcjach i konkursach o tematyce profilaktycznej,
- opracowywanie gazetek o tematyce profilaktycznej,
- wykorzystanie filmów o tematyce profilaktycznej,
- rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami mające na celu przekazywanie informacji na temat zagrożeń związanych ze środkami psychoaktywnymi,
- przeprowadzanie zajęć o tematyce profilaktycznej przez przedstawicieli Policji, spotkania z terapeutą uzależnień,
- edukację rodziców,
- opracowywanie i udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących zagadnień profilaktycznych dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- edukację nauczycieli – przekazywanie informacji na temat szkoleń i warsztatów.

4. Działalność profilaktyczna

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej. Działalność profilaktyczna obejmuje:

- 1) *w przypadku profilaktyki uniwersalnej* – wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;
- 2) *w przypadku profilaktyki selektywnej* – wspieranie uczniów, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych;
- 3) *w przypadku profilaktyki wskazującej* – wspieranie uczniów, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

Działania profilaktyczne Szkoły:

- 1) realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych;
- 2) prelekcje prowadzone przez pedagoga, psychologa szkolnego, terapeutę, pielęgniarkę szkolną,
- 3) spotkania ze specjalistami (policjant, kurator, lekarz, terapeuta),
- 4) rozmowy indywidualne z wychowawcą, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym,
- 5) przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;
- 6) doskonalenie zawodowe nauczycieli i innych pracowników Szkoły w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych;
- 7) współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, podmiotami realizującymi świadczenia zdrowotne z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, wojewódzkimi i powiatowymi stacjami sanitarno-epidemiologicznymi, Policją.

Standard 2.

Strategia wszystkich działań podejmowanych przez szkołę polega w szczególności na:

1. Systematycznym, przynajmniej corocznym, rozpoznawaniu i diagnozowaniu zagrożeń związanych z uzależnieniem.
2. Wzmacnianiu postaw uczniów z wykorzystaniem czynników chroniących.
3. Systematycznych i spójnych działaniach pracowników szkoły;
4. Informowaniu o narkomanii i jej skutkach;
5. Współpracy z rodzicami dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem;
6. Poradnictwie w zakresie zapobiegania uzależnieniom od środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
7. Przygotowaniu nauczycieli i osób zajmujących się wychowaniem dzieci i młodzieży do przeciwdziałania narkomanii.

5. Działania profilaktyczne szkoły wobec rodziców i opiekunów prawnych.

Działania szkoły, prowadzone wobec rodziców mają charakter wychowawczy, edukacyjny, informacyjny i profilaktyczny i polegają na:

- 1) spotkaniach z pedagogiem szkolnym, psychologiem, wychowawcą, dyrektorem- pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów dziecka;
- 2) rozmowach indywidualnych z pedagogiem szkolnym, psychologiem, wychowawcą, dyrektorem- pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów dziecka;
- 3) kierowaniu rodziców do placówek wspierających rodzinę;
- 4) podnoszeniu wiedzy i umiejętności wychowawczych rodziców (grupy wsparcia);
- 5) podnoszeniu wiedzy i umiejętności wychowawczych rodziców (warsztaty, konferencje, prelekcje, udział w uroczystościach szkolnych, imprezach, festyn itp.);
- 6) współdziałanie rodziców w określaniu kierunków działań profilaktycznych;
- 7) współdziałanie rodziców w rozwiązywaniu konfliktów pomiędzy uczniami;
- 8) zapraszanie i angażowanie rodziców do imprez okolicznościowych na terenie szkoły;
- 9) zaznajamianiu rodziców z procedurami wewnątrzszkolnymi.

6. Działania profilaktyczne szkoły wobec nauczycieli, wychowawców

Działania szkoły, prowadzone wobec nauczycieli, wychowawców mają charakter wychowawczy, edukacyjny, informacyjny i profilaktyczny i polegają na:

- 1) podnoszeniu wiedzy i doskonaleniu kompetencji wychowawczych nauczycieli w ramach pracy Rady Pedagogicznej, zespołów przedmiotowych, problemowych, zadaniowych, pracy pedagoga szkolnego i psychologa;
- 2) rozwijaniu umiejętności dobrej współpracy na linii nauczyciele – rodzice poprzez wspólne rozmowy, uczestnictwo w warsztatach, konferencjach, uroczystościach, imprezach, wycieczkach szkolnych;

- 3) podnoszeniu wiedzy i doskonaleniu kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania i diagnozowania uzależnień oraz udzielania pomocy poprzez wspólne rozmowy, dyskusje, wymianę doświadczeń i spostrzeżeń, uczestnictwo w warsztatach, wykładach, szkoleniach, konferencjach;
- 4) uświadamianiu o konieczności poznania rodziców ucznia, domu, zwyczajów, kultury (np. rozmowa, wywiad środowiskowy);
- 5) uświadamianiu o konieczności pełniejszego poznania ucznia;
- 6) uświadamianiu o konieczności przekazania niektórych zadań wychowawczych rodzicom;
- 7) zwiększeniu przestrzeni oddziaływań wychowawczych;
- 8) uświadamianiu o konieczności akceptacji, zrozumienia dla aktywności uczniów i rodziców;
- 9) uświadamianiu potrzeby wyciągania odpowiednich konsekwencji przez nauczycieli w przypadku nieprawidłowych zachowań uczniów.

7. Działania profilaktyczne szkoły wobec innych pracowników szkoły

Działania szkoły, prowadzone wobec innych pracowników szkoły mają wychowawczy, edukacyjny, informacyjny i profilaktyczny i polegają na:

- 1) rozwijaniu umiejętności dobrej współpracy na płaszczyźnie pracownik - nauczyciel, pracownik-wychowawca poprzez wspólne rozmowy, uczestnictwo w warsztatach, konferencjach, szkoleniach,
- 2) uświadomienie znaczenia prezentowania prawidłowych wzorców zachowań przez pracowników Szkoły;
- 3) uświadomienie dużego znaczenie w wyciąganiu odpowiednich konsekwencji przez pracowników Szkoły w przypadku nieprawidłowych zachowań uczniów.

8. Działania o charakterze interwencyjnym:

- 1) na terenie szkoły przy naruszaniu zakazu posiadania, sprzedawania i używania papierosów, alkoholu i narkotyków;
- 2) uczniowie, którzy eksperymentują ze środkami uzależniającymi bądź ich zachowanie narusza regulamin szkolny muszą liczyć się z konsekwencjami określonymi w Statucie Szkoły i Regulaminie Szkoły;
- 3) uczniowie, którzy sięgają po używki będą mieli obowiązek uczestnictwa w zajęciach psychoedukacyjnych prowadzonych przez psychologa szkolnego w szkole lub w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- 4) w sytuacjach kryzysowych podejmowana będzie interwencja skierowana na pomoc uczniowi i rodzinie,
- 5) decyzje o podjęciu stosownych działań interwencyjnych podejmuje dyrektor szkoły w konsultacji z wychowawcą ucznia, pedagogiem i psychologiem.

9. Edukacja prozdrowotna

W Szkole Podstawowej w Jaworowie systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia.

Działania w tym zakresie prowadzone są w ramach realizacji:

- Programu Wychowawczego – profilaktycznego;
- zajęć edukacyjnych – zgodnie z obowiązującą podstawą programową,

- konkursów z zakresu edukacji prozdrowotnej,
- współpracy z: pielęgniarką szkolną, Policją, GOPS, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- zajęć z wychowawcą,
- imprez sportowych i rekreacyjnych,
- akcji informacyjnych w ramach realizacji programów profilaktycznych,
- zebrań z rodzicami,
- spotkań indywidualnych i grupowych z pedagogiem i psychologiem szkolnym, doradcą zawodowym oraz pielęgniarką szkolną,
- spotkań ze specjalistami/praktykami w zakresie profilaktyki zdrowotnej,
- wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

III. Zadania Dyrektora, nauczycieli wychowawców, pedagoga szkolnego, pielęgniarki szkolnej w związku działalnością wychowawczą i zapobiegawczą prowadzoną wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.

1. Dyrektor szkoły:

- 1) realizuje zadania wynikające ze statutu szkoły;
- 2) monitoruje i odpowiada za realizację strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych i interwencyjnych;
- 3) na bieżąco informowany jest przez wychowawców, nauczycieli i innych pracowników szkoły o podejmowanych przez nich działaniach wynikających z realizacji strategii;
- 4) podejmuje stosowne decyzje tak, aby każda interwencja była przeprowadzona z zachowaniem wszelkich praw zarówno uczniów, jak i ich rodziców.

2. Nauczyciele i wychowawcy klas:

- 1) realizują zadania zawarte w szkolnym programie wychowawczo -profilaktycznym oraz w planie pracy wychowawcy klasy;
- 2) systematycznie prowadzą edukację prozdrowotną, promocję zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia wśród uczniów na godzinach do dyspozycji wychowawcy, na zajęciach pozalekcyjnych i kołach zainteresowań. treści i formy zajęć profilaktycznych są dostosowane do zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży oraz stopnia zagrożenia;
- 3) realizują zagadnienia dotyczące zapobieganiu narkomanii w ramach przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają te zagadnienia oraz podczas godzin pozostających do dyspozycji wychowawców;
- 4) uczestniczą w WDN oraz kursach, szkoleniach, konferencjach z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów młodzieży oraz sposobów podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem;
- 5) wykorzystują zdobytą wiedzę w pracy z młodzieżą i ich rodzicami informując o szkodliwości środków i substancji, których używanie łączy się z zagrożeniem bezpieczeństwa oraz może doprowadzić do uzależnienia;
- 6) wychowawcy klas organizują zajęcia z rodzicami uczniów o charakterze profilaktycznym, zapraszają specjalistów z zakresu tej tematyki;
- 7) wychowawcy klas dokonują diagnozy sytuacji wychowawczej, przejawów zachowań ryzykownych uczniów swojej klasy;
- 8) wychowawcy klas i nauczyciele współpracują z pedagogiem szkolnym, szkolną pielęgniarką w zakresie realizowania zagadnień profilaktycznych, wychowawczych i edukacji prozdrowotnej.

3. Pedagog szkolny:

- 1) zapewnia pomoc pedagogiczną młodzieży zagrożonej uzależnieniem na terenie szkoły, prowadzi indywidualne konsultacje i poradnictwo pedagogiczne dla uczniów podejmujących zachowania ryzykowne;
- 2) systematycznie rozpoznaje i diagnozuje zagrożenia związane z uzależnieniem (ankiety skierowane do uczniów, rozmowy kierowane, indywidualne rozmowy z uczniami, konsultacje z wychowawcami, nauczycielami i pozostałymi pracownikami szkoły);
- 3) prowadzi działalność informacyjną, która obejmuje upowszechnianie wśród młodzieży, rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły informacji na temat szkodliwości środków lub substancji, których używanie jest zagrożeniem dla zdrowia i życia uczniów;
- 4) udostępnia młodzieży, rodzicom, nauczycielom i innym pracownikom szkoły materiały edukacyjne dotyczące problematyki zapobiegania narkomanii;
- 5) dostarcza osobom zainteresowanym informacji na temat dostępnych form pomocy (placówki i organizacje wspierające dziecko i rodzinę, placówki świadczące pomoc społeczną rodzinie, punkty konsultacyjne dla osób z problemem uzależnienia, placówki leczenia uzależnień i współuzależnienia, organizacje pozarządowe służące pomocą rodzinie, inne) młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej, osobom współuzależnionym;
- 6) organizuje, prowadzi zajęcia profilaktyczne, integracyjne we współpracy z wychowawcami klas, współorganizuje profilaktyczne spotkania w celu zaspokajania potrzeb psychicznych i społecznych uczniów, rozwijania poczucia własnej wartości, motywowania do podejmowania właściwych decyzji, różnych form aktywności, rozwijania zainteresowań i umiejętności psychospołecznych;
- 7) współpracuje z instytucjami i organizacjami wspierającymi dziecko, rodzinę i szkołę w zakresie rozwiązywania problemów młodzieży;
- 8) organizuje i uczestniczy w WDN oraz w warsztatach, szkoleniach, kursach organizowanych przez placówki zajmujące się tą działalnością;
- 9) współpracuje z dyrekcją szkoły, wychowawcami, nauczycielami i innymi pracownikami szkoły we wszystkich działaniach mających na celu redukcję zachowań ryzykownych młodzieży, w sytuacjach wymagających interwencji lub w sytuacjach wymagających udzielenia pomocy uczniowi, który znalazł się w sytuacji kryzysowej.

4. Terapeuta pedagogiczny szkolny:

- 1) zapewnia pomoc psychologiczną młodzieży przejawiającej zachowania ryzykowne na terenie szkoły, prowadzi indywidualne konsultacje i porady psychologiczne dla młodzieży zagrożonej uzależnieniem;
- 2) dokonuje diagnozy psychologicznej uczniów po stwierdzeniu zasadności badań;
- 3) prowadzi zajęcia z profilaktyki uzależnień, zajęcia psychoterapeutyczne, zajęcia integrujące zespoły klasowe;
- 4) organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
- 5) prowadzi indywidualne konsultacje dla uczniów, rodziców i nauczycieli dotyczące minimalizowania skutków zachowań ryzykownych młodzieży;
- 6) wspiera wychowawców klas i nauczycieli w działaniach wynikających ze szkolnego Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki;
- 7) inicjuje różne formy pomocy wychowawczej w środowisku szkolnym i pozaszkolnym ucznia;
- 8) współpracuje z dyrektorem szkoły, pedagogiem szkolnym, wychowawcami, nauczycielami i innymi pracownikami szkoły w sytuacjach wymagających minimalizowania skutków zaburzeń rozwojowych.

5. Pielęgniarka szkolna podczas pobytu na terenie szkoły:

- 1) udziela pierwszej pomocy przedmedycznej na terenie szkoły uczniowi, który wymaga takiej interwencji; określa stan, w jakim on się znajduje;
- 2) wzywa pogotowie ratunkowe, jeśli wymaga tego stan zdrowia ucznia;
- 3) powiadamia dyrektora szkoły o każdej interwencji w sytuacji, gdy stwierdzi, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków odurzających lub stał się ofiarą pobicia;
- 4) współpracuje z pedagogiem, wychowawcą, dyrektorem szkoły w sytuacjach kryzysowych, wymagających udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub podejrzenia, że uczeń ma problemy zdrowotne spowodowane zaniedbaniem stanu zdrowia lub złym odżywianiem.

6. Pracownicy administracji i obsługi szkoły:

Informują dyrektora szkoły lub pedagoga, wychowawcę lub nauczyciela o każdym niepokojącym zdarzeniu czy zaobserwowanej sytuacji kryzysowej, wymagającej interwencji pracownika szkoły.

Standard 3.

Wszyscy pracownicy szkoły dokonują systematycznej oceny efektów podejmowanych działań zapobiegawczych, a pracownicy edukacyjni dokonują dodatkowo oceny efektów wychowawczych poprzez określenie wniosków i zaleceń dotyczących dalszej pracy z uczniem (w tym form, sposobów i okresów udzielania uczniowi dalszej pomocy).

IV. Procedury działań interwencyjnych.

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Jaworowie funkcjonują następujące procedury działań interwencyjnych:

1. Procedura postępowania wobec ucznia mającego trudności w nauce.
2. Procedura postępowania na wypadek niepożądanych zachowań uczniów związanych z substancjami psychoaktywnymi.
3. Procedura postępowania wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne.
4. Procedura postępowania w przypadku niszczenia mienia szkolnego i prywatnego na terenie szkoły.
5. Procedura postępowania nauczyciela w przypadku stwierdzenia naruszenia godności osobistej nauczyciela przez ucznia.
6. Procedura wprowadzenia „Niebieskiej Karty”.
7. Procedura postępowania wobec ucznia, który jest sprawcą czynu karalnego (przemocy, bójki).
8. Procedura postępowania w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły.
9. Procedura postępowania w sytuacji konieczności skierowania ucznia do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej.
10. Procedura powiadamiania rodziców lub opiekunów prawnych uczniów o trudnych sytuacjach.
11. Warunki używania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych.
12. Procedura postępowania w przypadku ucznia uniemożliwiającego prowadzenie lekcji (wulgaryzmy, głośne rozmowy, brak reakcji na uwagi i polecenia nauczyciela).

li). Procedura postępowania w przypadku popełnienia przez ucznia czynu zabronionego- kradzieży.

V. Współpraca szkoły z rodzicami w zakresie działań wychowawczych, zapobiegawczych, prozdrowotnych oraz interwencyjnych.

Działania interwencyjne to konsultacje indywidualne pełniące formę doraźnej pomocy w sytuacjach powstania wątpliwości wychowawczych u rodziców i w sytuacjach trudnych wychowawczo dla nauczyciela. Współczesne badania nad rodziną potwierdzają ogromne znaczenie rodziny nie tylko dla rozwoju fizycznego i umysłowego dziecka, ale przede wszystkim dla prawidłowego rozwoju jego uczuć i postawy społecznej. Wpływ ten zależy od tego, w jakim stopniu rodzice potrafią wypełnić swoje zadania w stosunku do dziecka oraz czy potrafią wywiązać się ze swoich rodzicielskich obowiązków wobec niego. Obserwacja działalności wychowawczej rodziców wykazuje, że dość często natrafiają oni na trudności w realizacji zadań wynikających z ich obowiązków rodzicielskich. Są nawet i tacy rodzice, którzy tych obowiązków w ogóle nie podejmują. Aby pomóc w sprostaniu zadań wynikających z bycia rodzicem, szkoła przede wszystkim:

- 1) włącza rodziców do akcji, programów, uroczystości promujących zdrowy styl życia;
- 2) organizuje szkolenia dla rodziców w ramach profilaktyki uzależnień od środków psychoaktywnych prowadzone przez specjalistów z zakresu profilaktyki, psychoterapeutów;
- 3) wzbogaca wiedzę i umiejętności rodziców w ramach spotkań ogólnoszkolnych, klasowych, czy indywidualnych;
- 4) organizuje spotkania rodziców z wychowawcami, pedagogiem szkolnym, podczas których przekazywane są ulotki informacyjne, udzielane są indywidualne wskazówki i porady;
- 5) interweniuje w przypadku pojawienia się problemów związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych, ich posiadaniem i rozprowadzaniem, organizowanie opieki; informuje o specjalistycznej pomocy, podejmuje stosowne działania.

Kontakty rodziców ze szkołą odbywają się według następujących zasad:

1. Miejscem kontaktów rodziców z wychowawcami klas, nauczycielami przedmiotów, pedagogiem szkolnym i dyrektorami jest szkoła.
2. Kontakty rodziców z nauczycielami odbywają się według ramowego harmonogramu przedstawionego na pierwszym spotkaniu z rodzicami.
3. Spotkania odbywają się w formach:
  - a) zebrań ogólnych z rodzicami,
  - b) spotkań indywidualnych wychowawcy z rodzicami,
  - c) zebrań klasowych z rodzicami,
  - d) indywidualnych konsultacji rodziców z wychowawcami, nauczycielami przedmiotów, pedagogiem,
  - e) wyznaczonych na początku roku tzw. „dyżurów nauczycieli”,
  - f) innych spotkań wynikających z planu pracy szkoły.
4. Rodzice uczniów szkoły mają możliwość dodatkowego kontaktu z nauczycielami np. za pośrednictwem e- Dziennika lub po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu takiego spotkania z nauczycielem, za pośrednictwem sekretariatu szkoły.
5. W żadnym przypadku nauczyciel nie udziela informacji rodzicom w trakcie prowadzonych przez siebie zajęć szkolnych (w tym również dyżurów na korytarzach i boisku szkolnym).

6. O obowiązkowym spotkaniu z rodzicami wychowawca jest zobowiązany powiadomić uczniów i rodziców, z co najmniej 3-dniowym wyprzedzeniem, podając datę, miejsce, godzinę spotkania.
7. Podczas tzw. „dyżurów nauczycieli” (w godz. 17.00 –18.00) w każdy *np. wtorek* rodzice mają możliwość indywidualnych konsultacji ze wszystkimi nauczycielami.
8. Obecność rodzica na zebraniach jest obowiązkowa.
9. Każdy pracownik pedagogiczny szkoły, w razie konieczności może skontaktować się z rodzicami telefonicznie lub wezwać rodzica do szkoły za pośrednictwem e- Dziennika lub sekretariatu (telefonicznie lub w formie pisemnej).
10. Wychowawca klasy utrzymuje kontakt z rodzicami poprzez:
  - a) zebrania z rodzicami,
  - b) e-Dziennik,
  - c) wizyty wychowawcy w domu ucznia,
  - d) indywidualne spotkania z rodzicami na terenie szkoły.
11. Wszelkie uwagi i wnioski dotyczące pracy szkoły rodzice kierują kolejno do:
  - a) nauczyciela danego przedmiotu,
  - b) wychowawcy klasy,
  - c) pedagoga szkolnego, terapeuty pedagogicznego
  - d) dyrektora ,
  - e) Rady Pedagogicznej,
  - f) organu prowadzącego szkołę,
  - g) organu nadzorującego szkołę.

Z zachowaniem zasad postępowania administracyjnego.

VI. Współpraca szkoły z policją.

W ramach długofalowej pracy profilaktyczno – wychowawczej szkoła utrzymuje stałą, bieżącą współpracę w zakresie profilaktyki zagrożeń. Koordynatorem współpracy ze strony szkoły jest pedagog szkolny a ze strony policji - specjalista ds. nieletnich i patologii właściwej jednostki policji. Ze szkołą współpracuje także dzielnicowy, w rejonie którego znajduje się szkoła.

W ramach współpracy organizuje się:

- 1) wymianę doświadczeń dyrektora szkoły, pedagoga szkolnego w zakresie profilaktyki zagrożeń;
- 2) spotkania tematyczne dzieci z udziałem funkcjonariuszy policji nt. odpowiedzialności karnej nieletnich sprawców czynów karalnych, cyberprzemocy, netoholizmu;
- 3) informowanie policji o zdarzeniach na terenie szkoły wypełniających znamiona przestępstwa, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia uczniów oraz przejawach demoralizacji młodzieży;
- 4) udzielanie przez policję pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów, które zaistniały na terenie szkoły;
- 5) udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom oraz zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich.

VII. Działania interwencyjne w przypadkach demoralizacji

Szkoła, w przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji podejmuje działania interwencyjne.

Kolejność działań przedstawia się w następujący sposób:

1. Uzyskana informacja zostaje przekazana wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego (jeśli to nie od niego uzyskał informację) i dyrektora szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem, w ich obecności. W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję (specjalistę ds. nieletnich).
5. Podobnie, szkoła powiadamia sąd lub policję, jeżeli wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

W określonych przypadkach policja może wykonywać wobec ucznia pewne czynności służbowe na terenie szkoły.

Art. 37 § 1 Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich upoważnia policję do:

- przesłuchania nieletniego;
- przesłuchania świadków;
- zatrzymania nieletniego i umieszczenia go w Policijnej Izbie Dziecka

Działania te podejmuje policja w sytuacjach nie cierpiących zwłoki, tylko wówczas, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przez nieletniego czynu karalnego oraz gdy niezbędne jest zabezpieczenie śladów i dowodów przestępstwa lub wykroczenia, z uwagi na niebezpieczeństwo ich utraty lub zniekształcenia.

Przesłuchanie nieletniego sprawcy wymaga zachowania następujących zasad:

- 1) zapewnienia nieletniemu pełnej swobody wypowiedzenia się;
- 2) wysłuchania nieletniego w warunkach zbliżonych do naturalnych;
- 3) przesłuchanie nieletniego w obecności rodziców lub prawnego opiekuna, a niekiedy w obecności nauczyciela, pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.

Standard 4.

Szkoła przestrzega poniższych zasad:

Obowiązkiem Policji jest zapewnienie przy przesłuchaniu obecności rodziców, lub prawnych opiekunów nieletniego ucznia.

W przypadku niemożliwości zapewnienia obecności którejś z wymienionych osób, Policja może wezwać nauczyciela, pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły. *Przez niemożność wzięcia udziału rodziców lub opiekuna w przesłuchaniu należy rozumieć przeszkodę na-*

tury faktycznej, której w danej sytuacji nie można pokonać, np. choroba, znaczna odległość, od miejsca zamieszkania.

Przesłuchanie nieletniego sprawcy czynu karalnego bez udziału którejkolwiek z wymienionych osób stanowi istotne naruszenie procedury i uzasadnia złożenie zażalenia. Nie jest natomiast uchybieniem procesowym przesłuchanie nieletniego w obecności tylko jednego z rodziców.

VIII. Współpraca szkoły z Publiczną Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną . w Strzelinie.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych ze zm. w Dz.U z 2017 r., poz. 1647- publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym publiczne poradnie specjalistyczne, udzielają dzieciom, od momentu urodzenia, i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielają rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomagają przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Organizacja współpracy szkoły z poradnią:

1. Poradnia współpracuje ze szkołą w rozpoznawaniu u uczniów specyficznych trudności w uczeniu się.
2. Szkoła za zgodą rodziców kieruje uczniów do poradni psychologiczno- pedagogicznej najczęściej w celu wydania diagnozy przyczyn niepowodzeń szkolnych.
3. Poradnia wspiera nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, przy realizacji zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję szkoły- w tym wspiera nauczycieli w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów.
4. Pedagog szkolny systematycznie kontaktuje się (także telefonicznie) w celu ustalania terminów badań dla uczniów w Poradni.
5. Pedagog szkolny uczestniczy także w spotkaniach pedagogów
6. Wymienione zadania realizowane są poprzez: badanie pedagogiczne i psychologiczne uczniów kierowanych do poradni; porady i konsultacje; indywidualne lub grupowe zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży w szkole; warsztaty; działalność informacyjno-szkoleniową.

IX. Współpraca szkoły z sądem rodzinnym.

1. Szkoła (dyrektor, pedagog) sporządza pisemne wnioski z uzasadnieniem o rozpatrzenie spraw nieletnich dotyczących:
  - a) systematycznego uchylania się od obowiązku szkolnego,
  - b) rażącego zaniedbań rodziców w sprawowaniu opieki i wychowania nad nieletnimi,
  - c) przemocy w rodzinie,
  - d) uczniowskich aktów wandalizmu i agresji.

2. Dyrektor/pedagog/wychowawca uczestniczy w posiedzeniach sądu w sprawach uczniów.
3. Szkoła przekazuje na prośbę sądu, kuratorów rodzinnych, opinie o uczniach nad którymi ustanowiono nadzór z powodu toczącego się postępowania w ich sprawie.
4. Szkoła współdziała z zawodowymi i społecznymi kuratorami rodzinnymi w celu projektowania wspólnych oddziaływań wobec ucznia, rodziców/prawnych opiekunów.

X. Pomoc psychologiczno- pedagogiczna udzielana w szkole uczniom oraz ich rodzicom.

Szkoła zapewnia uczniom zajęcia profilaktyczne oraz zajęcia umożliwiające alternatywne wobec zachowań ryzykownych zaspokajanie ich potrzeb psychicznych i społecznych, a uczniowie aktywnie w nich uczestniczą.

Pomoc psychologiczno- pedagogiczna dla uczniów udzielana jest w formie:

- 1) zajęć rozwijających uzdolnienia- dla uczniów szczególnie uzdolnionych;
- 2) zajęć dydaktyczno- wyrównawczych- dla uczniów mających trudności w nauce, a w szczególności w spełnianiu wymagań edukacyjnych określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego.
- 3) zajęć specjalistycznych, w tym:
  - a) zajęć korekcyjno - kompensacyjnych dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się,
  - b) zajęć socjoterapeutycznych (oraz innych o charakterze terapeutycznym)- dla uczniów z dysfunkcjami i zaburzeniami utrudniającymi funkcjonowanie społeczne,
  - c) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej- dla uczniów, którzy stoją przed koniecznością podjęcia decyzji edukacyjnych i zawodowych.
- 4) porad i konsultacji.

Ta sama forma pomocy dla nauczycieli i rodziców udzielana jest w formie:

- porad i konsultacji,
- warsztatów i szkoleń.

Udział uczniów w przyznanych zajęciach i trafność ich doboru monitorowana jest podczas spotkań Zespołu ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Aktywny udział uczniów w zajęciach profilaktycznych i w zajęciach umożliwiających alternatywne wobec zachowań ryzykownych zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych.

Zajęcia profilaktyczne prowadzą:

- wychowawcy klas, w oparciu o plany wychowawcy klasy, w ramach zajęć z wychowawcą,
- nauczyciele przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, w ramach zajęć edukacyjnych,
- nauczyciele realizujący wychowanie do życia w rodzinie,
- nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, w tym zajęcia sportowe,
- pedagodzy prowadząc zajęcia profilaktyczne realizują programy profilaktyczne.

Dostosowanie treści i form zajęć profilaktycznych do zachowań ryzykownych uczniów oraz stopnia zagrożenia.

Wybór przekazywanych uczniom treści oraz stosowanych form pracy odbywa się zgodnie z ich wiekiem, możliwościami intelektualnymi oraz percepcyjnymi. Podejmowane działania uwzględniają potrzeby danej grupy związane ze stopniem zagrożenia uzależnieniem oraz występującymi aktualnie zachowaniami ryzykownymi. Pod uwagę są brane między innymi następujące zagrożenia:

- zagrożenia wynikające z wagarowania,
- zagrożenia związane z uzależnieniami,
- zagrożenia wynikające z uczestnictwa w ruchu drogowym (w drodze do i ze szkoły),
- zagrożenia związane ze zjawiskiem przemocy i agresji (w szkole i poza nią),
- zagrożenia związane z niehigienicznym stylem życia (siedzenie przed komputerem),
- zagrożenia związane z niebezpieczeństwami występujące w internecie.

Oceny sytuacji w tym zakresie dokonuje wychowawca klasy planując pracę wychowawczą i zapobiegawczą w danym roku szkolnym, uwzględniając informacje uzyskane od innych nauczycieli, wychowawców oraz pedagoga i psychologa, dokonując okresowej oceny sytuacji wychowawczej w klasie i szkole. Ponadto szkoła podejmuje działania zapobiegawcze poprzez różnorodność form i treści profilaktycznych, organizowanie akcji i imprez o charakterze profilaktycznym oraz zajęć z:

- wychowawcą,
- specjalistą do spraw nieletnich (odpowiedzialność nieletnich za czyny karalne, bezpieczeństwo w ruchu drogowym),
- pedagogiem.

XI. Edukacja rówieśnicza.

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Jaworowie edukacja rówieśnicza realizowana jest przez nauczycieli współdziałających z przedstawicielami Samorządu Uczniowskiego.

Formami działania w tym zakresie są między innymi:

- 1) organizacja akcji charytatywnych;
- 2) propagowanie wolontariatu;
- 3) organizowanie akcji dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom i współdziałanie w imprezach szkolnych takich jak: "Stop przemocy, agresji i narkotykom - można inaczej", "Dzień bez papierosa".
- 4) realizowanie programów profilaktycznych.
- 5) przygotowywanie gazetek ściennych dotyczących problemów nurtujących młodzież;
- 6) pomoc koleżeńską;
- 7) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez udział w konkursach prozdrowotnych, oraz udział w zajęciach i zawodach sportowych;
- 8) zajęcia lekcyjne poświęcone problematyce otwartości i tolerancji, praw człowieka, oraz istnienia jednostki w społeczeństwie demokratycznym z zachowaniem norm prawnych i społecznych;
- 9) propagowanie idei edukacji rówieśniczej jako skutecznej drogi rozwiązywania konfliktów i problemów życiowych.

XII. Instytucje pomocowe.

Szkoła prowadzi działalność informacyjną dotyczącą instytucji, które pomagają rodzicom i dzieciom w rozwiązywaniu lub minimalizowaniu skutków uzależnienia bądź zagrożenia uzależnieniem. Wychowawcy klas są w posiadaniu wykazu instytucji pomocowych, na którym znajdują się ich podstawowe dane teleadresowe. Dodatkowo, informacje te dostępne są dla

uczniów, rodziców i nauczycieli w gabinecie pedagoga szkolnego oraz na stronie szkoły w zakładce Psychoedukacja, którą prowadzi i uaktualnia pedagog szkolny. Wychowawca jest pierwszym źródłem podstawowych informacji. Drugim ogniwem jest pedagog szkolny, lub terapeuta który podczas spotkania z rodzicem/ uczniem szukającym pomocy w związku z uzależnieniem bądź zagrożeniem uzależnieniem poszerza jego wiedzę o zakres udzielanej przez daną instytucję pomocy a także rodzaj prowadzonej diagnostyki i leczenia. Ponadto pedagog na prośbę lub wnioszek rodzica/ucznia wyznacza termin pierwszej wizyty nakreślając problem, z którym uczeń/rodzic się stawi i monitoruje do końca postęp w świadczonej przez daną instytucję pomocy (zazwyczaj podczas indywidualnych spotkań z uczniem lub/i rodzicem).

W sytuacji, gdy wskazana przez pedagoga instytucja nie jest w stanie pomóc uczniowi/rodzicowi w rozwiązaniu problemu- pedagog za zgodą rodzica konsultuje z problem przedstawicielami innych instytucji, szukając pomocy.

997 – Policja, Komisariat Policji w Wiązowie

998 – Straż Pożarna

999 – Pogotowie Ratunkowe

112 – ogólny telefon alarmowy

Publiczna Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

W Strzelinie

713920749

XIII. Wykładnia z perspektywy psychologiczno-pedagogicznej do Procedur Postępowania Nauczycieli w Sytuacjach Zagrożenia Dzieci i Młodzieży Demoralizacją i Przystępczością

Podstawa prawna „procedur”.

W związku z nasilającym się problemem narkomanii oraz czynów karalnych towarzyszących temu zjawisku w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku „O przeciwdziałaniu narkomanii”, ministrowie zdrowia oraz oświaty zostali zobligowani do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem. Szkoły i placówki zostały zobowiązane do podjęcia działań interwencyjnych, polegających na powiadomieniu rodziców i Policji w sytuacjach kryzysowych związanych w szczególności z rozprowadzaniem oraz przyjmowaniem substancji psychoaktywnych. Wewnątrzszkolne „procedury”, uwzględniające współpracę z Policją oraz służbą zdrowia, muszą spełniać kryteria poprawności prawnej, dbać o bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne ofiary, świadka oraz sprawcy.

Współpraca szkoły z organami ścigania.

Procedury określają warunki oraz metody współpracy placówki oświatowej z Policją. Ważne jest, aby przedstawiciele Policji nie kojarzyli się uczniom jedynie z osobami wymierzającymi karę, ale również, a może przede wszystkim, z odpowiedzialnymi dorosłymi, służącymi pomocą i wsparciem w trudnych sytuacjach społeczno-prawnych. Policja rokrocznie uczestniczy w zajęciach o charakterze prewencyjnym. O każdej jej wizycie w szkole powinien być poinformowany dyrektor placówki.

Powszechna znajomość konsekwencji prawnych, które sprawca musi ponieść za swój czyn, stwarza również dogodną atmosferę do podjęcia współpracy w celu wyjaśnienia zajścia. Sytuacja taka daje poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego zarówno ofierze, jak i świadkowi zdarzenia. Rola tego drugiego, często pomijana i niedoceniana, jest bardzo trudna ze względu na dwojaki charakter interesów reprezentowanych przez świadka. Z jednej strony obserwujemy ochronę własnego bezpieczeństwa (niechęć do skierowania agresji na siebie), z drugiej zaś poczucie obowiązku społecznego i współczucie dla ofiary. Również rodzice wcześniej zapoznani z obligatoryjnym sposobem postępowania w trudnej sytuacji, łatwiej przyjmują działania szkoły oraz podejmują z nią współpracę.

Demoralizacja.

Rolę koordynatora wszelkich działań wychowawczych dla uczniów wymagających szczególnej uwagi pełnią w szkole pedagog i psycholog. W myśl powyższego rozporządzenia procedury omawiają postępowanie wobec nieletniego, którym jest uczeń do ukończenia 18 lat. Czyny takiej osoby w rozumieniu ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich mogą być rozpatrywane w trzech aspektach:

- demoralizacji – jest to osoba, która nie ukończyła 18 lat;
- czynu karalnego – jest to osoba, która dopuszczając się takiego czynu miała ukończony 13 rok życia a nie ukończyła 17 lat;
- środków wychowawczych lub poprawczych orzekanych względem osoby nie dłużej jednak niż do ukończenia 21 lat.

Pierwsza procedura omawia postępowanie wobec ucznia, który przejawia zachowania wskazujące na demoralizację. W myśl ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, mówimy o niej wtedy, gdy „**zostają naruszone zasady współżycia społecznego, dochodzi do popełnienia czynu zabronionego, uczeń systematycznie uchyla się od obowiązku szkolnego, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia,**

uprawia nierząd, włóczęgostwo lub bierze udział w działalności grup przestępczych”. Na szczególną uwagę zasługuje zapis o „naruszaniu zasad współżycia społecznego”. Uczeń przejawiający takie zachowania dopuszcza się czynów charakteryzujących się arogancją, wulgarnością oraz przemocą emocjonalną. Utrudniają one lub wręcz uniemożliwiają prowadzenie pracy wychowawczej. Choć nie są w rozumieniu prawnym czynami karalnymi, świadczą o demoralizacji.

Pedagog lub psycholog, do którego napływają niepokojące sygnały, ma obowiązek uwiarygodnić informacje i zbadać tło, na którym występują nieprawidłowości. Podstawą do powyższego winna być wnikliwa analiza dokumentów (dziennik lekcyjny, zeszyty przedmiotowe, prace klasowe, karta zdrowia itp.), a także rozmowy przeprowadzone z nauczycielami w szkole, pedagogami szkolnymi.

W dalszej kolejności pedagog powinien przyjrzeć się sytuacji rodzinnej ucznia. Spotkanie na terenie domu pozwala na zapoznanie się z sytuacją ekonomiczną i społeczną podopiecznego. Pedagog odwiedzający ucznia musi uzyskać ustną zgodę na wejście do mieszkania. Nie musi jednak wcześniej zapowiadać wizyty. Jeżeli rodzice odmawiają wpuszczenia go do domu, może to świadczyć o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rodziny i zawsze powinno być traktowane jako sygnał ostrzegawczy.

Procedura zakłada powiadomienie rodziców o nieprawidłowościach w zachowaniu dziecka. To bardzo trudne zadanie i przeprowadzone nieumiejętnie może spowodować nieodwracalne szkody. Rozmowa na ten temat powinna być wcześniej gruntownie przemyślana. Cel powinien zakładać poinformowanie o zaistniałym problemie oraz wspólne wypracowanie rozwiązania.

Ważne jest wybranie dogodnego miejsca do przekazania trudnych dla odbiorcy informacji. Nie powinien być to ruchliwy korytarz. Panujące tam warunki nie sprzyjają poczuciu bezpieczeństwa, a to z kolei powoduje przyjęcie postawy obronnej. Przy rozmowie powinny znajdować się tylko osoby zainteresowane. Najlepiej, jeżeli wychowawcy towarzyszy inny wychowawca, do którego obie strony mają zaufanie. Osoba taka śledzi przebieg rozmowy i przejmuje inicjatywę w newralgicznych momentach. Jest również świadkiem, który potrafi przytoczyć najważniejsze elementy dialogu.

Dla przebiegu rozmowy ważny jest rodzaj emocji, jaki jej towarzyszy. Dlatego już na wstępie warto nawiązać pozytywny kontakt. Dobrze jest podziękować rodzicowi za przybycie. Prowadząc rozmowę, należy pamiętać, aby nie oceniać, mówić o niepokojących zachowaniach, w żadnym wypadku nie obrażać rozmówcy.

Ważnym elementem jest przekaz pozawerbalny, który stanowi ponad 80% komunikatu. Ton głosu, ułożenie ciała, wyraz twarzy może decydująco wpłynąć na obraz tego, co mamy do przekazania. Często sprzyjająca atmosfera, poczucie bezpieczeństwa, powoduje ujawnienie dodatkowych informacji dotyczących problemu. Na tak przygotowanym gruncie należy spisać kontrakt, który określi warunki do spełnienia zarówno przez ucznia, dom rodzinny, jak i szkołę.

Kontrakt powinien:

- być oparty na współpracy z innymi pracownikami szkoły i uwzględniać predyspozycje, umiejętności oraz wiedzę członków rady pedagogicznej,
- określać konkretne, pożądane zmiany w zachowaniu ucznia, które należy osiągnąć w trakcie oddziaływań pedagogicznych,
- zawierać terminy specjalistycznych konsultacji, częstotliwości i rodzaj kontaktów ucznia z wychowawcą oraz szkoły z rodzicami/opiekunami dziecka.

Umożliwia to monitorowanie postępów podopiecznego. Jeżeli pomimo podjętych kroków, wynikających z kontraktu, nie następuje poprawa bądź rodzice odmawiają współpracy, ewentualnie strony nie wywiązują się z podjętych zobowiązań, wychowawca jest zobligowany powiadomić o nieprawidłowościach sąd rodzinny lub Policję.

Wybór instytucji, do której szkoła zwraca się z prośbą o interwencję, nie może być przypadkowy. Wynika on z rozwoju sytuacji. Jeżeli zdarzenia poprzedzające podjęcie decyzji mają charakter przewlekły, właściwe będzie zwrócenie się z prośbą o wgląd w rodzinę bądź w sprawę nieletniego do sądu rodzinnego. W sytuacjach wymagających natychmiastowej interwencji, kiedy zagrożone jest zdrowie bądź życie ucznia lub innych osób, instytucją uprawnioną do działań jest Policja.

Jeżeli przejawy demoralizacji wykazuje uczeń, który ukończył 18 lat, sposób postępowania w takim przypadku powinien określać statut szkoły. Może przewidywać skreślenie z listy uczniów. Rozpoznanie należy dokonać w oparciu o posiadaną dokumentację oraz wywiad środowiskowy. Rozmowa (przeprowadzona w oddzielnym, wyznaczonym do tego celu pomieszczeniu), powinna zmierzać w kierunku ujawnienia potrzeb oraz sposobów pomocy uczniowi. Podsumowaniem działań powinno być spisanie kontraktu, w którym jednoznacznie zostaną zdefiniowane warunki, po których spełnieniu uczeń może pozostać w szkole. Dopiero, jeżeli umowa pozostaje niewypełniona, a demoralizujący charakter zachowania ucznia przekłada się negatywnie na wychowawcze funkcje szkoły, rada pedagogiczna ma prawo podjąć ostateczną decyzję dotyczącą usunięcia go z placówki.

Alkohol.

Zachowania będące wykroczeniami lub czynami karalnymi, pojawiające się u osób nieletnich, są sygnałem wyjątkowej demoralizacji. Wymagają natychmiastowych, wcześniej przemyślanych, złożonych i ustrukturalizowanych działań. Do takich zachowań zalicza się spożywanie

i podawanie alkoholu bądź przebywanie na terenie szkoły pod jego wpływem lub wpływem innej substancji psychoaktywnej.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości oraz przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. z późniejszymi zmianami (art. 43), zachowanie takie u osób pełnoletnich stanowi wykroczenie i podlega karze grzywny.

„Procedura” zawiera opis postępowania wobec ucznia, który łamie powyższy przepis. Obok poinformowania o zaistniałym fakcie wychowawcy i dyrektora, wyznacza osobę, która bezzwłocznie powiadamia o sytuacji rodziców bądź opiekunów nieletniego. Obliguje ich również do natychmiastowego odebrania ucznia ze szkoły w określonym czasie.

Jednocześnie procedura zakłada odizolowanie nieletniego w celu zapewnienia mu bezpieczeństwa fizycznego. Reakcja na zatrucie alkoholowe może przebiegać z różnym nasileniem oraz objawami fizycznymi. Nawet niewielka dawka substancji może spowodować poważne konsekwencje zdrowotne. Nie można też wykluczyć równoczesnego zatrucia innym środkiem psychoaktywnym, co może doprowadzić do skumulowania toksyn w organizmie i w rezultacie spowodować zagrożenie zdrowia bądź życia ucznia. Nieznane jest również pochodzenie, a przez to jakość spożytej substancji. Z tego powodu uczeń nie może pozostawać bez opieki medycznej. Do przybycia lekarza powinien się nim zająć wychowawca. **Lekarz jest jedyną osobą powołaną, która może fachowo określić stan trzeźwości ucznia oraz podjąć decyzję o ewentualnej konieczności hospitalizacji.**

Odizolowanie nietrzeźwego dziecka sprzyja również zachowaniu dyskrecji i zmniejszeniu negatywnego wpływu na innych uczniów. Jeżeli rodzice nie zgłaszają się po dziecko w określonym wcześniej czasie, a jest ono agresywne lub swym zachowaniem zakłóca porządek, szkoła ma obowiązek wezwania Policji, która może umieścić nieletniego w izbie wytrzeźwień lub policyjnej izbie zatrzymań, nie dłużej jednak niż na 24 godziny. Do obowiązków Policji należy powiadomienie o tym fakcie rodziców lub opiekunów dziecka, a także z urzędu Sądu ds. Rodziny i Nieletnich. Podobnie, jeżeli incydent powtarza się, choć jego przebieg nie przybiera form ekstremalnych lub rodzice deklarują współpracę, lecz nie przynosi ona oczekiwanych rezultatów – szkoła ma obowiązek powiadomić sąd o pogłębiającej się demoralizacji dziecka. Brak reakcji szkoły ma negatywny wpływ zarówno na ucznia, jak i jego otoczenie, np. może przyspieszyć proces uzależnienia od środków psychoaktywnych.

Substancje psychoaktywne.

Pojawienie się substancji psychoaktywnej w szkole nakłada na placówkę obowiązek zabezpieczenia tej substancji oraz przekazania jej Policji, co jest zgodne z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 roku, znowelizowanej 26 października 2000 r. art. 48 pkt I, według którego: „Kto, wbrew przepisom ustawy, posiada środki odurzające lub substancje psychotropowe, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

Aby zidentyfikować skład chemiczny oraz jednoznacznie ocenić, czy jakaś substancja jest środkiem psychoaktywnym, czy nie, konieczne jest profesjonalne badanie laboratoryjne. Nie ma żadnej metody organoleptycznej, która pozwalałaby na identyfikację narkotyku. Dlatego, jeżeli istnieje najmniejsze podejrzenie co do pochodzenia znalezionej substancji, należy zabezpieczyć ją przed dostępem innych osób, następnie przekazać do badania wezwanej Policji. Zabezpieczenie polega na umieszczeniu jej w dodatkowym opakowaniu oraz komisyjnym opieczętowaniu. W skład komisji powinni wejść: pedagog/psycholog szkolny, wychowawca

oraz dyrektor szkoły. Przy czynnościach tych powinien być obecny również uczeń, do którego należy substancja (o ile jego tożsamość jest znana).

Wszelkie substancje rozsypane bądź rozlane na podłodze należy odgrodzić i zabezpieczyć przed rozniesieniem na stopach, a do ich identyfikacji natychmiast wezwać Policję. Jeżeli istnieje podejrzenie, że uczeń posiada przy sobie narkotyk, należy go odizolować od innych przez umieszczenie w oddzielnym pomieszczeniu. Następnie zażądać okazania zawartości kieszeni i plecaka oraz wydania substancji. Wskazane jest, aby okazywanie odbywało się przed komisją. Podjęcie wspomnianych działań służy głównie zachowaniu poczucia bezpieczeństwa zarówno nieletniego, jak i osoby, przed którą ma być dokonane okazywanie. W tym celu należy bezzwłocznie wezwać Policję, która ma prawo dokonać przeszukania.

Jeżeli uczeń dobrowolnie wyda substancję, należy zabezpieczyć ją w sposób podany wyżej. Jeżeli odmawia współpracy, należy podjąć próbę zachęcenia go do niej, informując, że jest ona zawsze poczytywana na jego korzyść. W przeciwnym wypadku jest to równoznaczne z uzasadnionym domniemaniem o jego winie. Z przebiegu interwencji należy sporządzić notatkę. O zdarzeniu należy bezzwłocznie powiadomić rodziców ucznia.

Zachowania przemocowe.

Zachowania o charakterze przemocowym są lżejszą formą czynów karalnych. Ich przedmiotem mogą być inne osoby, zwierzęta, lub rzeczy. Obok przemocy fizycznej często pojawia się przemoc emocjonalna. Dokuczanie, obrażanie czy izolowanie jest odczuwane jako bardzo dotkliwe, ponieważ narusza poczucie godności i uczucia ofiary. Ważne jest, aby reakcja szkoły wobec takich przypadków była natychmiastowa i prezentowała wspólne stanowisko rady pedagogicznej.

Nauczyciel obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej. Powinien użyć tylko tyle siły, jaka jest niezbędna na przykład do rozdzielenia bijących się osób. Następnie należy powiadomić o zajściu wychowawcę i pedagoga/psychologa szkolnego, którzy przeprowadzają ze sprawcą rozmowę wyjaśniającą, która może przybrać formę wspólnego zastanowienia się nad zadośćuczynieniem lub naprawieniem szkód. Jeżeli czyn ma charakter karalny należy zastosować niżej omówioną procedurę.

Szczególnym przypadkiem czynu karalnego są zachowania o charakterze przemocowym. Przedmiotem agresji ze strony ucznia mogą być inne osoby, zwierzęta, lub przedmioty. Istotnym jest, aby postępowanie przedstawicieli szkoły wobec przejawów agresji było zawsze natychmiastowe i za każdym razem miało taki sam przebieg. Wyrabia to u wszystkich uczestników zajścia, zarówno sprawcy jak i ofiary a także świadka, poczucie nieuchronności konsekwencji. Wpływa to pozytywnie na atmosferę dzięki, której wykrywalność takich zachowań jest wyższa, a przebieg interwencji z nią związanych łagodniejszy.

Ogólne procedury BHP nie określają zachowania w przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych bądź innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów. Dlatego „procedury” zalecają zapewnienie bezpieczeństwa przebywającym na terenie szkoły osobom, poprzez ewakuację lub odizolowanie wychowanków i pracowników szkoły od przedmiotu zagrożenia. Równocześnie szkoła jest zobowiązana do powiadomienia Policji o zaistniałym problemie. Dopiero tak pojmowane „procedury” dają gwarancję rzetelności w ich przeprowadzaniu. Umożliwiają wypracowanie bezpiecznej „drogi ewakuacyjnej” w sytuacjach wymagających natychmiastowej reakcji czy działań opartych na przepisach prawnych, zapewniających bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne społeczności szkoły. Dają gwarancję zatrzymania eskalacji zjawisk o charakterze przestępczym w szkole.

Czyny karalne. Postępowanie wobec sprawcy i ofiary.

„Procedura” omawiająca postępowanie z uczniem – sprawcą czynu karalnego, obliguje do ustalenia okoliczności zajścia. Należy odizolować winnego od rówieśników. Uczeń pozba-

wiony audytorium łatwiej rezygnuje z roli „gwiazdy”, jaką odgrywa w grupie. Ponadto ujawniane przez niego fakty mogą pomóc w wykryciu innych sprawców, a obecność świadków zdecydowanie blokuje chęć współpracy.

Dla zapewnienia poczucia bezpieczeństwa emocjonalnego przy składaniu wyjaśnień powinna być obecna osoba, którą uczniowie darzą zaufaniem, np. wychowawca. Osoba ta, będąc świadkiem rozmowy, podpisuje się pod notatką sporządzoną po jej przeprowadzeniu. Protokół winien zawierać datę, godzinę oraz miejsce zajścia, personalia sprawcy, poszkodowanego oraz świadków zdarzenia, a w dalszej kolejności dokładnie ustalony przebieg wydarzeń. Ważne jest, aby nie konfrontować świadka z winnym ze względu na poczucie bezpieczeństwa tego pierwszego. Niewłaściwe jest również nagłaśnianie zajścia w formie plotki. Zaistniały problem powinien być otwarty oraz omówiony podczas zajęć, co pozwala na podjęcie dyskusji i pożądaną interpretację zdarzenia. Ponadto niekontrolowane rozpowszechnianie informacji może wpływać na deformację przebiegu zdarzeń i zatarcie faktów, a to z kolei może mieć wpływ na przebieg dalszego dochodzenia.

W równie fachowy sposób trzeba zadbać o ucznia będącego ofiarą czynu karalnego (zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zarówno fizycznego, jak i emocjonalnego). W pierwszej kolejności należy odizolować go od sprawcy umieszczając w oddzielnym pomieszczeniu. Należy pamiętać również o pomocy psychologicznej, gdyż dziecko pozostające pod wpływem przebytej traumy może zareagować w sposób nieprzemyślany, impulsywny. Równocześnie należy powiadomić o zajściu rodziców bądź opiekunów ucznia będącego ofiarą, pamiętając o emocjach, jakie wzbudzi w nich taka wiadomość. Rozmowa musi być przeprowadzona w sposób kompetentny. Najlepiej, jeżeli prowadzi ją wcześniej wyznaczona osoba, która posiada odpowiednie predyspozycje i kompetencje. Informacja przekazana przez telefon powinna zawierać w pierwszej kolejności zwięzły opis zdarzenia oraz aktualny stan fizyczny i psychiczny ofiary. W dalszej części należy podać kroki, jakie zostały podjęte w celu wyjaśnienia zajścia oraz zapewnienia bezpieczeństwa poszkodowanemu. W każdym razie rodzic osoby poszkodowanej powinien zgłosić się po dziecko do szkoły.

Jeżeli sytuacja jest poważna w ocenie wychowawcy i wymaga natychmiastowej interwencji Policji, zabezpieczenia śladów bądź wszczęcia dochodzenia, należy powiadomić o zajściu organy ścigania. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z artykułem 304 Kodeksu Postępowania Karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.